

Alegerile Locale Noi din 21 noiembrie 2021: rezultatele monitorizării civice și oportunități de îmbunătățire a cadrului legal și a practicilor electorale

Misiunea de Observare (MO) Promo-LEX prezintă principalele constatări cu privire la desfășurarea alegerilor locale noi din 21 noiembrie (5/19 decembrie 2021) în 15 localități din Republica Moldova. Misiunea a inclus atât observarea pe termen lung a campaniei (6 observatori), cât și în ziua alegerilor (28 observatori statici în fiecare secție din 14 localități și patru echipe mobile a câte doi observatori în mun. Bălți).

În continuare, atragem atenția asupra unor aspecte problematice identificate în aceste alegeri, precum și asupra necesității de îmbunătățire a legislației și a practicii electorale.

Activismul sporit al Comisiei Electorale Centrale (CEC) pe domeniul supravegherii și controlului procesului de raportare financiară a concurenților, a fost o trăsătură distinctivă a acestor alegeri. Amintim că acest scrutin a fost organizat de o componentă nouă a CEC, care în cea mai mare parte a perioadei electorale a fost incompletă, dar funcțională. În context, CEC pare să fi aplicat candidaților desemnați de partide cel mai mare număr de sancțiuni din istoria scrutinelor naționale. Pe de altă parte, în privința candidaților independenți, consiliile electorale de circumscripție (CECE) practic nu au desfășurat nici un fel de verificare a rapoartelor financiare.

Promo-LEX a estimat nedeclararea tuturor cheltuielilor de către 13 concurenți (3 candidați independenți și 10 partide) în sumă de 580 261 lei. Cele mai mari sume nedeclarate au fost estimate pentru PPȘ (51%), BECS (23%), Nicolai Grigorișin CI (17%) și PAS (8%). Cele mai mari omisiuni țin de raportarea cheltuielilor pentru delegare/detașare de personal. Din totalul cheltuielilor estimate drept neraportate, 95% au fost pentru concurenții din circumscripția Bălți. Totodată, potrivit MO Promo-LEX, în cazul concurentului electoral Marina Tauber, desemnat de PPȘ au fost estimate cheltuieli de campanie care au depășit limita plafonului legal aprobat pentru CECE Bălți cu aproximativ 253 093 lei.

Înainte de desfășurarea turului doi de scrutin, CEC de asemenea a constatat folosirea de către concurentul electoral Marina Tauber a fondurilor financiare și materiale nedeclarate în sumă de cel puțin 34 260,00 lei, iar în consecință depășirea plafonului maxim stabilit pentru CECE Bălți cu cel puțin 9514, 80 lei. Respectiv, potrivit prevederilor legale, CEC a solicitat instanței de judecată anularea înregistrării concurentului electoral. Această situație a condus la faptul că, în dimineața zilei alegerilor din 5 decembrie 2021, CEC a decis suspendarea desfășurării turului doi al scrutinului în circumscripția Bălți.

Promo-LEX nu a fost de acord cu suspendarea de către CEC a turului doi de scrutin în mun. Bălți. În opinia Promo-LEX, turul doi al alegerilor în mun. Bălți trebuia să fie organizat pe 5 decembrie 2021, în buletinul de vot fiind aplicată ștampila cu mențiunea „Retras” în dreptul candidatului a cărui înregistrare a fost anulată. În argumentarea acestei poziții a fost scos în evidență faptul că, legislația electorală nu prevede procedura de suspendare a desfășurării turului doi de scrutin pe motivele indicate în hotărârea CEC, și nici posibilitatea suplinirii locului candidatului retras. Astfel, alegerile locale noi din mun. Bălți au scos în prim plan din nou neajunsurile Codului electoral cu privire la organizarea

turului doi de scrutin.

Alegerile au fost în general competitive, dar au fost din nou dezavantajați candidații independenți, și în special candidatele. Candidații independenți sunt impuși la alegerile locale să colecteze semnături în susținerea lor, iar cei desemnați de partide nu au această obligație. De asemenea legislația nu prevede pentru alegerile locale ca femeile-candidate să colecteze mai puține semnături decât bărbații-candidați, după exemplul alegerilor parlamentare.

În total, în cele 15 circumscripții electorale au fost înregistrați 52 candidați, 41 (79%) fiind desemnați de 13 partide politice și un bloc electoral, iar 11 (21%) au candidat independent. Cei mai mulți candidați au fost înregistrați din partea PAS – 15 candidați, BECS – 9 candidați și PDM – 3 candidați. Doar 29% din totalul candidaților înregistrați au fost femei, în același timp, din 15 primari aleși, 7 (47%) sunt femei.

Concurenții sunt tot mai activi pe online, iar campaniile electorale sunt marcate în continuare de cazuri ce pot fi calificate drept utilizare abuzivă a resurselor administrative. Observatorii MO Promo-LEX au raportat desfășurarea a minimum 362 de activități de promovare electorală de către 15 concurenți electorali. Cei mai activi concurenți au fost: PPȘ (37%), PAS (21%), Nicolai Grigorișin CI (19%) și BECS (14%). Crește constant ponderea publicității electorale pe online. Majoritatea absolută a activităților de campanie s-au desfășurat în mun. Bălți (82%).

Au fost raportate cel puțin 22 de situații care au fost calificate de Promo-LEX drept utilizare abuzivă a resurselor administrative, dintre care majoritatea (15) se referă la întruniri electorale cu angajații instituțiilor publice în timpul orelor de muncă. Per concurenți, repartizarea presupune: Nicolai Grigorișin (CI) – 9; PPȘ – 7; PAS – 5; BECS – 1.

Ziua alegerilor pentru ambele tururi de scrutin a fost în general calmă, dar marcată de o prezență redusă la vot, în special în turul II de scrutin din mun. Bălți. SV s-au deschis și închis regulamentar, în câteva cazuri cu întârzieri ne semnificative. Votarea, la general, a fost organizată eficient. Numărarea voturilor a fost rapidă și calmă. Observatorii Promo-LEX, în cele două tururi de scrutin au fost recepționate 23 de semnalări, dintre care au fost constatate ca și incidente – 19 (în primul tur – 14 și în al doilea – 5). În mod separat atragem atenția asupra a două cazuri de intimidare și influențare a observatorilor de către persoanele publice.

În primul tur de scrutin prezența la vot a depășit 1/4 din numărul alegătorilor înscriși în listele electorale în fiecare din cele 15 circumscripții, alegerile fiind declarate valabile. În același timp, în turul doi al alegerilor din mun. Bălți prezența alegătorilor a fost de 9,98% (10 218), ceea ce pare a fi cea mai scăzută prezență la vot din istoria alegerilor din Republica Moldova.

MO Promo-LEX a efectuat numărarea în paralel a voturilor pentru fiecare tur de scrutin. Rezultatele finale calculate de Promo-LEX au confirmat în ambele tururi, pentru toate circumscripțiile electorale, rezultatele finale stabilite de CEC.

În funcție de apartenența politică, din 15 funcții de primar, 4 (27%) au fost ocupate de CI și, respectiv, 11 (73%) de reprezentanții a 5 formațiuni politice. Cei mai mulți primari aleși au fost desemnați de PAS – 7 (47%). Din totalul primarilor aleși, 7 (47%) sunt femei, ceea ce din perspectiva de gen este un rezultat bun, ori amintim că doar 29% din candidați înregistrați au fost femei.

Comunicatul este elaborat în cadrul Misiunii de observare a alegerilor locale noi din 21 noiembrie (5/19 decembrie) 2021 desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al

Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”. Opiniile exprimate în rapoartele și comunicatele publice ale MO Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor sau partenerilor.

Pentru mai multe informații, contactați:

Elena Răileanu-Seremac,
Comunicatoare a Asociației Promo-LEX
GSM: 069895515
e-mail: elena.seremac@promolex.md